

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 652 sahifa,
6-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Fizika ta'limida integratsiyalashgan yondashuv: mazmuni va ahamiyati.....	10
<i>Doniyorova Iroda Baxtiyor qizi</i>	
Zamonaviy boshlang'ich ta'lim: milliy dastur, kompetensiya va xorijiy tajriba integratsiyasi.....	14
<i>Omonova Nilufar Parda qizi</i>	
The Role of Environmental Project-Based Learning in Developing EFL Learners' Productive Skills.....	19
<i>Xujanova Shaxina Abdullayevna</i>	
Boshlang'ich sinflarda integratsiyalashgan ta'limning pedagogik aspektlari	24
<i>Eshpo'latova Elnora Yo'ldoshovna</i>	
Talabalarda stressga barqarorlikning nazariy va amaliy tahlili.....	29
<i>Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Maxmudova Shahzoda Maksudovna</i>	
Malakaviy o'quv amaliyoti jarayonida bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda didaktik ta'minotning ahamiyati.....	32
<i>Ramozonova Bahroy Sadriddinovna</i>	
Oliy ta'limda raqamli pedagogikaning institutsionlashuvi: boshqaruv, siyosat va raqamli transformatsiya strategiyalari.....	36
<i>Nuraliyeva Dilshoda Yo'lichiboy qizi</i>	
Aholini jismoniy sog'lomlashtirishda sog'lomlashtiruvchi mashg'ulotlarni tashkil etish metodikasi.....	41
<i>V. Sh. Raximov</i>	
O'spirinlik davrida motiv va motivatsion sohalarning kasb tanlashdagi o'rni	46
<i>Rayimqulova S., Pulatova R., Do'smatova S., Matyakubova Shohista Odambov qizi</i>	
Tarbiyachi shaxsining shakllanishida psixologik determinantlarning roli	51
<i>Vasila Yusupova</i>	
Kasbiy ta'lim o'quvchilarini ijodiy qobiliyatini oshirishda xorijiy tajribalardan foydalanish	55
<i>B. X. Sharopov</i>	
Raqamli axborot makonida gumanistik g'oyalarni integratsiyalashning nazariy konsepsiyasi	59
<i>Isanov Najotbek Ilmamat o'g'li</i>	
Fanlararo integratsiya asosida o'quvchilarda iqtisodiy bilimlarni rivojlantirish imkoniyatlari.....	63
<i>J. M. Fayzullayev, Ortiqova E'zoza Olimjon qizi</i>	
Millatlarning o'ziga xos dunyoqarashining psixologik xususiyatlari	67
<i>Murxashev Axmadxon Olimjon o'g'li</i>	
Xalqaro ta'lim dasturlari asosida kasbiy ta'lim muassasalarida metakognitiv kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi.....	70
<i>S. A. Qarshiboyev</i>	
Ijtimoiy media kontentlari orqali talabalarda fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishning nazariy asoslari.....	74
<i>Suyunov Rustam Sadriddinovich</i>	
Ko'p tilli muhitda ingliz tilini o'rganishning lingvistik xususiyatlari	78
<i>Teshaboyeva Mohichexra Sohibjon qizi</i>	
Axborotlashgan jamiyat sharoitida bo'lajak pedagoglarning mediakompetentligini rivojlantirish zarurati.....	81
<i>Umarov Azizbek Vaxobovich</i>	
O'quvchilarda badiiy matn leksikasini o'zlashtirishdagi qiyinchiliklar: muammo va yechim.....	85
<i>Xamroyeva Dilnoza Jahongir qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarini ma'naviy tarbiyalashda Ahmad al-Farg'oniy asarlarini kompyuter imitatsion modellari asosida o'qitish metodikasi.....	89
<i>S. S. Qulmurodova</i>	
Enhancement of Periodontal Disease Management Strategies in Individuals With Chronic Hepatitis C Following Attainment of a Sustained Virological Response.....	92
<i>Makhmudova Ugi'loy Bakhtiyorovna</i>	
Epithelial-Mesenchymal Transition's Possible Role in the Pathogenesis of Periodontitis (Literature Review)	95
<i>Burkxonova Zarafuz Kobilovna</i>	
Gamifikatsiya asosida bo'lajak oligofrenopedagoglarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish texnologiyalari mexanizmini tatbiq etish	102
<i>Bozorboyev Javlon</i>	
Bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish omillari.....	106
<i>Jamilova Dilsuza To'iqin qizi</i>	

Elektir va magnit maydonida yorug'likning ikkilamchi sinishi.....	110
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Alimardonov Husan Yorqin o'g'li, Ismatullayev Sayfiddin Panji o'g'li</i>	
Lazer texnologiyalarining zamonaviy qo'llanilishi	114
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Muminova Sevinch Kamoliddin qizi, Begnayeve Dilbar Bobonazar qizi</i>	
Fotometrik kattaliklar	117
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Mamatqulova Zebo Komiljon qizi, Xolmaxmatova Sevara Sirojiddin qizi</i>	
Qutublangan yorug'lik manbalari	121
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Turdimurodova Kumushbibbi, Normuminova Madina</i>	
Tabiatdagi optik hodisalar	125
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Qudratova Sevinch Otabek qizi, Ulasheva Ruxshona Rustam qizi</i>	
Rus tilini o'qitishda kompetensiyaga asoslangan innovatsion yondashuvlardan foydalanish	129
<i>Erkinova Nozima Utkir qizi</i>	
Rezervga bo'shatilgan harbiy xizmatchilarning ijtimoiy-psixologik reintegratsiyasini tadqiq etishning ilmiy-metodologik tahlili	133
<i>Ikmatullayev G'. Z.</i>	
Raqamli ta'lim platformalarida matematika o'qitishda sun'iy intellekt yordamida baholash tizimini takomillashtirish	136
<i>Mirzayeva Shahlo Abduraxmanovna, Akbarov Ulug'bek, Abdivaliyeva Umida</i>	
Linguistic and Pedagogical Foundations of Teaching English as a Foreign Language in The Uzbek Context.....	140
<i>Shokirova Mushtariy</i>	
Sun'iy intellektning ta'lim jarayonidagi transformatsion roli	144
<i>Uzoqboyev Xojiakbar Qobuljon o'g'li</i>	
Enhancing Collaborative Learning and Peer Feedback in EFL Classrooms Through Padlet: a Digital Approach to Group Work and Assessment.....	148
<i>Veronica Khatamova</i>	
Kar va zaif eshituvchi o'quvchilarning rasmlar asosida aqliy faoliyatini rivojlantirishning vizual-didaktik texnologiyalarini takomillashtirish.....	152
<i>Meliqo'ziyev Abduraxmonjon Qahramonjon o'g'li</i>	
Emotsional intellekt – hr menejrlarning qaror qabul qilish kompetensiyasining determinanti sifatida	157
<i>Abdukarimov Muhammadjon Muratovich</i>	
O'g'il bolalarni mustaqil oilaviy hayotga tayyorlashning tizimli-pedagogik modeli: nazariya, metodologiya va amaliyot	162
<i>Islamova Fotima Shamsiddinovna</i>	
Barkamol yosh avlod fazilatlarini shakllantirishda milliy innovatsion pedagogik texnologiyalarning o'rni.....	170
<i>Olimova Dono Shakirovna, Baxtiyorova Shahnoza Mansurbekovna</i>	
Development of Prevention of Professional-Pedagogical Deformation on the Basis of Health-Saving Technologies in Higher Educational Institutions.....	174
<i>Saidova Parvina Mirzo kizi</i>	
O'zbek xalq pedagogikasi mazmuni asosida talabalarni oilaviy hayotga tayyorlashning ilmiy nazariy asoslari	178
<i>Rahmonqulova Guliza Faxriddin qizi</i>	
Bolalarning maktabgacha yosh davrida emotsional rivojlanishiga oid nazariy qarashlar tavsifi.....	182
<i>Abduraxmonova Gulmira Arapjon qizi, Yuldasheva Umida Maxmudovna</i>	
Alohida ehtiyojli bolalar uy ta'limini tashkil etishning korreksion pedagogik tizimining tarkibiy komponentlari.....	186
<i>Jo'raxo'jayev Muhammadazizxo'ja Xalilxo'ja o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida multimedia vositalarining ahamiyati.....	190
<i>Umida Marasulova</i>	
Boshlang'ich funksiya va aniqmas integral.....	193
<i>Mirzayeva Shahlo, Isroilova Zahro, Erkinova Shahrizoda, Javliyeva Dilnura</i>	
Maktabgacha ta'limda bolalar adabiyoti kerakmi?!.....	196
<i>Dilfuza Shadiyeva</i>	
Experimental Study on the Psycho-Pedagogical Effectiveness of Mall-Based Multimodal Learning in Developing Pluricultural Competence	200
<i>Azimova Sevara Muzaffar qizi</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Simulyatsion o'quv muhitida fizika o'qituvchilarining o'z-o'zini boshqarish va refleksiv kompetentligini oshirish 205 Muradov Iloxomjon Abduxamid o'g'li	205
	Ta'lim menejmentida strategik boshqaruv tushunchasining evolyutsiyasi 209 Raximjonov Jamshid Rafiqjon o'g'li	209
	Raqamli kompetentlik tushunchasining ilmiy-nazariy talqini va xorijiy hamda mahalliy tadqiqotlar tahlili 214 Umirov Boboyor Baxtiyor o'g'li	214
	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida faoliyatlar samaradorligini oshirishda pedagogik multimedia vositalaridan foydalanish usullari 218 Abdreimova Maftuna O'ktam qizi	218
	Boshlang'ich sinf texnologiya darsliklarining tuzilishi hamda o'quvchilar yoshiga muvofiqligi 223 Bobolov Nuriddin Tojiyevich	223
	Oliy ta'limda pedagoglarning boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish uchun zamonaviy texnologiyalar 228 Isabekov Bahodir Isabek o'g'li	228
	Maktabgacha yoshdagi bolalarda tolerantlik madaniyatini shakllantirishning ijtimoiy-psixologik masalalari 233 Boydavletova Sohiba Abduganiyevna	233
	Aksiologik yondashuv asosida tarbiya fanini o'qitishda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish 239 G'aybullayev Bobur Nomonjon o'g'li	239
	Maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy tafakkurni rivojlantirishda didaktik o'yinlarning ahamiyati 243 Toshpo'latova Muxlisa G'olib qizi	243
	Bo'lajak o'qituvchilarning refleksiv kompetentligini rivojlantirishning mazmuni va ilmiy-nazariy pedagogik asoslari 248 Mamatqulova Saboxat Abduraxmonovna	248
	Maktabgacha ta'limda monitoring va baholash tizimini takomillashtirish 253 Amanova Durdona Kaxramonovna	253
	O'zbekiston yoshlarining ma'naviy va estetik tarbiyasida tasviriy san'at va zamonaviy pedagogik texnologiyalar 257 Esanova Hulkar Abdurayim qizi	257
	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida eksperimental-tajriba faoliyatini tashkil etish 261 Gafurova Dilnoza Saloxiddinovna	261
	Ommaviy axborot vositalarining jamiytdagi xavfsizlik hissiga ta'sirining nazariy va amaliy tahlili 266 Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Qoldiboyeva Xayriniso Eldarovna	266
	Milliy o'yinlarni o'qitishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlari 269 Ismatov Po'latjon Abdumannobovich	269
	Ta'lim sifatini boshqarish jarayonida kvalimetrik parametrlarini takomillashtirishda xorijiy tajribalarning ahamiyati 273 Karimova Maxbubaxon Mukimjonovna	273
	Innovatsion ta'lim sharoitida bolalar adabiyotini o'qitish metodikasini takomillashtirish modeli 278 Mirzayeva Nigora Bozorovna	278
	Matematika o'qitishda milliy qadriyatlarni aks ettirish 282 Mirzayeva Shahlo, Yuldoshova E'zoza Ravshan qizi, Muxtorova Sevinch Asad qizi, Xolboyeva Mushtariy Zayniddin qizi	282
	Ingliz tilida fe'l frazeoformalarining morfologik tuzilishiga xos umumiy xususiyatlar 285 Jo'rayeva Nargiza Shavkatovna	285
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarining yozma nutqini o'stirishda interaktiv metodlarning ahamiyati 289 Ramazonova Munisa Hoshim qizi	289
	Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarining lug'at boyligini oshirishda intelektual o'yinlar va interfaol usullardan foydalanish 294 Raxmonova Gulrux Ubaydullayevna, Ibragimova Dildora Turabovna	294
	Maktabgacha ta'limda pedagoglar kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda uslubiy xizmat va hamkorlik mexanizmlarining samaradorligi 298 S. A. Rahmonberdiyev	298
	Yoshlarni destruktiv submadaniyatlar ta'siridan himoyalashning innovatsion pedagogik usullari 304 Xasanova Marxabo Turayevna	304
	Социально-психологические особенности домашнего насилия в условиях трансформации семьи и цифровизации общества 308 Абдукадирова Лаура Юльбарсовна, Абдуллаева Азиза Комилжон кизи	308
	Педагогические основы развития инновационной компетентности педагогов в системе дошкольного образования 315 Гульнара Ахтямовна	315

Роль учебного процесса и творческой деятельности в сохранении психологического равновесия.....	320
<i>Коршубаева Рано Хазраткуловна</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik tasavvurlar (son, shakl, o'lcham, fazoviy munosabatlar)ning psixologik-pedagogik xususiyatlari va rivojlanish bosqichlari	325
<i>Bibizaynab Otaxo'jayeva</i>	
Ertaklarni rollarga bo'lib o'qish orqali o'quvchilarda boshqaruvchanlik qobiliyatini shakllantirish	328
<i>Sobirova Fotimaxon Baxodir qizi, Narkabilova Gulnoza Po'latovna</i>	
Jadid ayollari fenomenining tarixiy va intellektual mohiyati	332
<i>Ergashova Mehriniso Husniddin qizi</i>	
The Importance of Pronunciation in Language Learning	335
<i>Nazarova Gulbaxor Azimjon Qizi</i>	
Ta'lim jarayonida test texnologiyalaridan foydalanishga qo'yiladigan pedagogik talablar	340
<i>Rasulov Ulug'bek Murodulloyevich</i>	
Tibbiyot ta'limida mentor va talaba munosabatlarining tahliliy tafakkurga ta'siri	345
<i>Osbayov Muhammadjon Imaraliyevich</i>	
Oila qadriyatlari va ta'lim tizimi orqali ijtimoiy mas'uliyatni shakllantirish.....	350
<i>Tuymurodova Donoxon Istam qizi, D. Sh. Yuldasheva</i>	
Будущее французского языка в XXI веке: глобальные тенденции, вызовы и перспективы.....	354
<i>Азамжонova Сарвиноз Шухратовна</i>	
Dars jarayonida o'yin folklori namunalaridan samarali foydalanish usullari.....	360
<i>Safarova Nigora Oxunjonovna, Durmatova Oygul Orifjonovna</i>	
Yosh basketbolchilarni zamonaviy sport mutaxassisligiga yo'naltirishning samaradorligi.....	364
<i>Rahimov Bobirjon Abdurasulovich</i>	
Matematikani o'qitishda vizual tafakkur psixologiyasi.....	370
<i>Inomova Ozodaxon Shavkatjon qizi</i>	
O'zbek oilalarida gender tenglikning etnopsixologik xususiyatlari.....	374
<i>Yusupova Mardona Matkubulovna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida sun'iy intellekt yordamida aniq fanlarni o'qitish va talabalarning kasbiy-pedagogik kompetensiyalarini shakllantirish	378
<i>Mirzayeva Shahlo, Olmasov Elshod Elmurod o'g'li, Jabborov Muhammadali Abdumannof o'g'li</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda emotsional intellektni rivojlantirish usullari.....	382
<i>Marufova Munira Egamkulovna</i>	
Elektron ta'lim jarayonida "raqamli profilaktika"ni ommalashtirish va "axborot hurujlari"ni bartaraf etish usullari	385
<i>Qo'ng'irotboy Avezimbetovich Sharipov, Sirojiddinov Nuriddin Saxobiddinovich</i>	
Tibbiyot sohasida ayollar karyerasi rivojlanishining imkoniyatlari va to'siqlari.....	393
<i>Axmedova Maysara Baxromovna</i>	
Tog' echkilarda xonakilashtirish natijasida paydo bo'lgan o'zgarishlar	397
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Ashurova Dilorom Abdusamat qizi, Elmurodova Munisa Baxtiyor qizi</i>	
Kumush tovon balig'i (Carassius gibelio Bloch)ning oziqlanish xususiyatlari va suv ekotizimidagi ekologik roli	402
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Rahmonqulova Ruxshona Qudratovna, Xurramova O'g'ilshod Usmon qizi</i>	
Inklyuziv ta'limga jalb etilgan bolalarni psixologik qo'llab-quvvatlashning pedagogik ahamiyati	406
<i>Akbaraliyeva Mohlaroyim Abdujalil qizi</i>	
O'smirlardagi agressiyani korreksiyalashda art-terapiya metodlarini qo'llashning psixologik jihatlari	413
<i>Jalilova S. X., A'loyeva Fazilat Alijon qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda agressiyani bartaraf etishning psixologik texnologiyalari.....	416
<i>G'aybullayeva Anora Tolib qizi</i>	
Sun'iy intellekt asosida o'quv jarayonini shaxsiylashtirish: nazariya va amaliyot.....	420
<i>Mirzayeva Shahlo, Ergashov Komilbek Muhiddin o'g'li, Rahmonov Og'abek</i>	
Sharq mutafakkirlarining tafakkur va aqliy taraqqiyot masalasidagi qarashlari	423
<i>Manzura Shodmonqulova</i>	
Umurtqalilarda regeneratsiya jarayonlarining molekulyar va fiziologik asoslari.....	427
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Mirzayeva Ruxsora Shukur qizi, Abdurahmonova Marjona Salim qizi</i>	
Qushlarning evolyutsiyasida uchishga moslashish jarayoni.....	432
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Nurillayeva Mavluda Abduvohid qizi, Muhammadiyeva Shaxrizoda Panji qizi</i>	
O'zbekistonning janubiy hududlarida O'rta Osiyo toshbaqasi (Testudo horsfieldii)ning bioekologik xususiyatlari va muhofazasi.....	437
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Xasanova Baxtigul Asqar qizi, Jo'rayeva Sojida Abray qizi</i>	

Maktabgacha ta'limda ekologik madaniyatni shakllantirish: "yashil pedagogika"ning global tendensiyalari va innovatsion modellari	441
Bo'riyeva Shahzoda Otaniyoz qizi	
Qushlarning ekologiyasi, biosferadagi o'rni va inson hayotiga ta'siri.....	444
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyeva, Qalandarova Muxlisa Aimardonovna, Xamrayeva Feruza Oybekovna	
Pedagogik amaliyot modelining transformatsiyasi: passiv kuzatishdan kasbiy jarayonga chuqur kirib borish tendensiyasi	448
Abdrashitova E. V.	
Ta'lim jarayonida baholashning zamonaviy yondashuvlari va uning o'quvchilar rivojlanishidagi ahamiyati ..	454
Abduraxmonova Dilobar Shuhratbekovna	
Yirtqichlarning ov strategiyalari: evolyutsion moslashuv, neyrofiziologik asoslar va ekologik modellashtirish	458
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyeva, Saidov Asadbek Qudratovich, Abdusattorov Abdulqosim Abdulxamidovich	
Yoshlar o'rtasida huquqbuzarliklarning oldini olish	464
Ahmadjonova Shahnozaxon Yarqinovna	
Zamonaviy ta'lim jarayonida funksional savodxonlikni rivojlantirishning nazariy-metodik asoslari hamda o'quvchilarning amaliy kompetensiyalarini shakllantirish yo'nalishlari.....	467
Alimova Farzona Abdukamalovna, Gubayeva Aziza Ismatillayevna	
Muhandislik ta'limida ijodkorlikni rivojlantirishning nazariy va metodologik yondashuvlar	474
Avazov Jo'rabek Donayevich	
Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida.....	478
D. D. Zuparova, Uralova Fotima Baxtiyor qizi	
Geometriya fanida isbotlashga doir masalalarning o'quvchilarda divergent tafakkurni rivojlantirishdagi didaktik imkoniyatlari.....	483
Davletov Davronbek Egamberganovich	
An'anaviy xonandalikni o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash.....	488
Fazliddinov Zokir Xusniddin o'g'li	
Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda agressiv xulq-atvor namayon bo'lishi	493
G'ayibova Nargiza Anorbayevna	
Methodology for Organizing Tutoring Activities in the Credit-Module System	497
Isabekov Shavkat Isabekovich	
Ta'lim boshqaruvida rahbarlarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishning zamonaviy yondashuvlari	500
Islamova Dilfuza Dilshodovna	
O'zbek yuridik terminologiyasining boyishining ichki va tashqi manbalari.....	504
Ismoilova Sug'diyona Ashurovna	
Tarbiyasi og'ir o'smirlar orasida jismoniy faoliyat darajasi bilan akademik yutuqlar orasidagi bog'liqlikni takomillashtirish	508
Isoqov Nuriddin Halim o'g'li	
Bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish omillari.....	511
Jamilova Dilsuza To'lqin qizi	
Talaba qizlarning jismoniy faolligini oshirish yo'llari	515
Jumanova Iroda Shokirjon qizi	
Online marketingda emotsional manipulatsiya usullarining ta'siri	518
Nurmatov Nurhayot, Kimsanboyeva Komila Shermuxammadqizi	
O'yin faoliyati va integrativ mashg'ulotlar asosida tarbiyani tashkil etish metodikasi	522
Mamatova Farida Iminjanovna	
Oliy ta'lim tizimida inklyuziv ta'limning mazmuni va uning ijtimoiy-pedagogik zaruriyati	527
Mirsaidova Muborak	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv-bilish faoliyatini modellashtirishning didaktik imkoniyatlari va samaradorligi	532
Muxtarova Lobar Abdimannabovna, Shoymurodova Roziya Yusuf qizi	
Amfibialarning teri orqali nafas olishi: morfofiziologik asoslari va evolyutsion ahamiyati	536
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyeva, Normurodova Farishta Begmurod qizi, Xolmurodova Dilrabo Panji qizi, Qo'ldoshova Ruxshona Navro'z qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'yin texnologiyalari asosida bolalarda bilish jarayonining rivojlanishi ...	541
Norqulova Ma'mura Husniddin qizi	
Kasbiy ta'lim tashkilotlarida xalqaro ta'lim dasturlarini joriy qilishning ilmiy-amaliy ahamiyati.....	546
Nosirov Bunyodjon G'offorali o'g'li	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining oila va jamoat tashkilotlari bilan hamkorligi.....	550
Qambarova Naziraxon Barxonovna	

An'anaviy oila sharoitida kelinlarda noadaptiv psixologik himoya mexanizmlarini kamaytirish bo'yicha psixokorreksion yondashuv	554
Qobilova Nasiba Ismatjon qizi	
Ona tili ta'limida kreativ yondashuv asosida o'quv jarayonini modellashtirishning pedagogik shart-sharoitlari	557
Qulmuminov O'rolboy Safar o'g'li, Jumayeva Hulkar Panji qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning jismoniy rivojlanish dinamikasi	562
Ravshanova Gulnoza Burxonovna, Turdiboyeva Umida Ravshan qizi, Norjigitova Rohila Abduvoid qizi	
Ingliz, o'zbek va rus tillari foydalanuvchilari uchun lug'atlar yaratishning lingvistik va amaliy asoslari	565
Raxmonova Sardora Muminjonovna	
Jismoniy tarbiya darslarini yangicha pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etishning nazariy va amaliy asoslari	569
Ro'zmetov Rasul Tangirberganovich	
Sutemizuvchilarning kelib chiqishi va xilma-xilligi	573
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Sattorova Sanobar Boboqul qizi, Salimova Shahrizoda Ikromjon qizi	
Raqamli muhitda voyaga etayotgan o'spirinlarda empatiya va ijtimoiy-emotsional rivojlanishning neyropedagogik xususiyatlari	578
Shamsiddinov G'iyosjon Husniddin o'g'li	
Bo'lajak muhandislarning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishda dasturlashtirilgan ta'lim vositalarining o'rni ...	583
Sharipova Nodira Ilxom qizi	
Digital Educational Technologies in Improving the Quality of Teaching: Methods and Practical Implementation	588
Tashpulatova Nafisa Bakhtiyarovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ishonchni rivojlantirishda inklyuziv usullardan foydalanish	591
To'laboyeva Irodaxon Maxammadali qizi	
SRDM modeli orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarida STEAM kompetensiyalari va Computational Thinking ko'nikmalarini shakllantirish	595
Toshpulatova Niyoxon Shavkatjon qizi	
Umumta'lim maktablarida fan to'garaklari faoliyatini tashkil etishning pedagogik shartlari	600
Toshtemirova Dilnoza Abdug'ani qizi	
Development of an Integrated Learning Module Based on Digital Technologies in the Educational Process ...	604
Umirov Ilkhom Iskandar ugli	
Muskul-skelet tizimi nuqsonli o'quvchilarning nozologik guruhlariga differensial yondashuv asosida adaptiv sportga yo'naltirish	608
Uraimov Sanjar Ruzimatovich, Ubaydullayeva Dilnoza Muhammad qizi	
Boshlang'ich ta'limda alohida ehtiyojga ega bo'lgan o'quvchilarni o'qitishning bugungi holati va muammolari tahlili	612
Uroqova Yorqin qizi	
Inklyuziv ta'lim muhiti asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining texnologiya darslarida ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi	615
Xamidova Zarina Iskandar qizi	
Qushlar migratsiyasi va uning ekologik sabablari	619
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Raximova Dilfuza Ilyos qizi, Saburova Sarvinoz Erkabay qizi	
Imkoniyati cheklangan bolalarni jismoniy tarbiya va sportga jalb etishning nazariy va amaliy asoslari	623
Xasanova Nilufar Raxmatovna	
Raqamli avlod tarbiyasida milliy qadriyatlar va ota-onalarning virtual-pedagogik madaniyati uyg'unligi	628
Xaydarova Xilola Raximberdiyevna	
Разработка алгоритмов для визуализации и анализа решения задач линейного программирования ..	631
Буронова Муниса Баходировна, Хакимов Дониёр Бахтиёр Угли	
Ta'lim tizimida moliyaviy boshqaruv tushunchasi va iqtisodiy mazmuni	637
Mannanova Maftuna Fazliddin qizi	
Koreya ta'lim tizimida kompetensiyaviy yondashuvning nazariy asoslari va uning pedagogik mohiyati	641
Adamatov Anvar Ablaqulovich	
Bo'lajak pedagoglarning raqamli didaktik kompetensiyasini rivojlantirish: muammo va yechimlar	645
Uskanov Kaxramon Xalikulovich	
Matematika fanini o'qitishda onlayn platformalardan foydalanish	648
Mirzayeva Shahlo, Yorqulova Mashhura, Boboqulova Durdona	

INKLYUZIV TA'LIM MUHITI ASOSIDA BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING TEXNOLOGIYA DARSLARIDA IJODIY QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI

Xamidova Zarina Iskandar qizi

Termiz davlat pedagogika instituti maktabgacha va boshlang'ich ta'lim fakulteti boshlang'ich ta'limda matematika va ona tili kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada inklyuziv ta'lim muhiti asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining texnologiya darslarida ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi yoritilgan. Unda inklyuziv ta'lim sharoitida har bir o'quvchining individual imkoniyatlari, qiziqishlari, ehtiyojlari va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda ijodiy faoliyatni tashkil etish masalalari tahlil qilingan. Texnologiya darslarida amaliy topshiriqlar, loyihaviy faoliyat, qo'l mehnati, modellashtirish, konstruksiyalash va guruhli ishlardan foydalanish orqali o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, tasavvuri, estetik didi hamda ijodiy yondashuvi rivojlanishi ilmiy-metodik jihatdan asoslangan. Shuningdek, maqolada imkoniyati cheklangan va sog'lom o'quvchilarning birgalikdagi faoliyatini tashkil etish, ularda hamkorlik, o'zaro yordam, ijtimoiy moslashuv va ijodiy faollikni shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari ko'rsatib berilgan.

Kalit so'zlar: inklyuziv ta'lim, boshlang'ich sinf, texnologiya darsi, ijodiy qobiliyat, amaliy faoliyat, loyihaviy ta'lim, individual yondashuv, hamkorlikda o'qitish, o'quvchi faolligi, pedagogik metodika.

Abstract: This article highlights the methodology for developing primary school pupils' creative abilities in technology lessons within an inclusive educational environment. The paper analyzes the organization of creative activities by taking into account each pupil's individual abilities, interests, needs, and psychological characteristics in inclusive education. It is scientifically and methodologically substantiated that the use of practical tasks, project-based activities, handicrafts, modeling, construction, and group work in technology lessons contributes to the development of pupils' independent thinking, imagination, aesthetic taste, and creative approach. The article also identifies the pedagogical conditions for organizing joint activities of pupils with special educational needs and their peers, as well as for developing cooperation, mutual assistance, social adaptation, and creative activity.

Key words: inclusive education, primary school, technology lesson, creative abilities, practical activity, project-based learning, individual approach, cooperative learning, pupil activity, pedagogical methodology.

Аннотация: В данной статье освещается методика развития творческих способностей учащихся начальных классов на уроках технологии в условиях инклюзивной образовательной среды. В работе анализируются вопросы организации творческой деятельности с учётом индивидуальных возможностей, интересов, потребностей и психологических особенностей каждого учащегося в условиях инклюзивного образования. Научно-методически обосновано, что использование практических заданий, проектной деятельности, ручного труда, моделирования, конструирования и групповой работы на уроках технологии способствует развитию самостоятельного мышления, воображения, эстетического вкуса и творческого подхода учащихся. Также в статье раскрываются педагогические условия организации совместной деятельности учащихся с особыми образовательными потребностями и их сверстников, формирования у них сотрудничества, взаимопомощи, социальной адаптации и творческой активности.

Ключевые слова: инклюзивное образование, начальный класс, урок технологии, творческие способности, практическая деятельность, проектное обучение, индивидуальный подход, обучение в сотрудничестве, активность учащихся, педагогическая методика.

KIRISH

Bugungi kunda ta'lim tizimida har bir bolaning individual imkoniyatlari, qobiliyatlari va ehtiyojlarini hisobga olgan holda o'qitish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, inklyuziv ta'lim muhiti barcha o'quvchilarga teng imkoniyat yaratish, ularning ijtimoiylashuvi, o'ziga ishonchi va shaxsiy rivojlanishini ta'minlashda muhim pedagogik omil hisoblanadi.

Boshlang'ich ta'lim bosqichida bu jarayon yanada muhimdir, chunki aynan shu davrda o'quvchilarning bilishga qiziqishi, ijodiy tafakkuri, mustaqil fikrlashi va amaliy faoliyatga bo'lgan munosabati shakllana boshlaydi. Boshlang'ich sinflarda texnologiya darslari o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish uchun keng imkoniyatlarga ega. Ushbu fan orqali bolalar turli materiallar bilan ishlash, buyumlar yasash, modellashtirish, konstruksiyalash, tasavvur asosida yangi shakllar yaratish va amaliy topshiriqlarni mustaqil bajarish ko'nikmalarini egallaydilar. Texnologiya darslarida ijodiy faoliyatni tashkil etish o'quvchilarning nafaqat qo'l mehnati malakalarini, balki estetik didini, mantiqiy fikrlashini, muammoli vaziyatlarda yechim topish qobiliyatini hamda hamkorlikda ishlash madaniyatini rivojlantiradi.

Inklyuziv ta'lim sharoitida texnologiya darslarini samarali tashkil etish o'qituvchidan alohida metodik yondashuvni talab qiladi. Chunki sinfda turli qobiliyat, ehtiyoj va rivojlanish darajasiga ega bo'lgan o'quvchilar ta'lim oladilar. Shu sababli topshiriqlarni differensiallashtirish, individual yondashuvni qo'llash, qulay psixologik muhit yaratish, o'quvchilarni o'zaro hamkorlikka yo'naltirish hamda har bir bolaning ijodiy imkoniyatini yuzaga chiqarish muhim pedagogik vazifalardan biridir. Texnologiya darslarida inklyuziv yondashuv asosida tashkil etilgan amaliy mashg'ulotlar imkoniyati cheklangan va sog'lom o'quvchilarning birgalikda faoliyat yuritishiga sharoit yaratadi. Bu jarayonda o'quvchilar bir-biriga yordam berish, fikr almashish, umumiy maqsad sari harakat qilish va o'z mehnati natijasini baholashni o'rganadilar. Natijada ularda ijodiy faollik bilan birga ijtimoiy moslashuv, kommunikativ madaniyat va mas'uliyat hissi ham shakllanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Inklyuziv ta'lim muhiti asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining texnologiya darslarida ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish masalasi zamonaviy pedagogika, boshlang'ich ta'lim metodikasi, maxsus pedagogika, psixologiya hamda texnologik ta'lim nazariyasi bilan bevosita bog'liq ilmiy yo'nalishlardan biridir. Mazkur mavzuga oid adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, inklyuziv ta'limning asosiy g'oyasi har bir bolaning ta'lim olish huquqini ta'minlash, uning individual imkoniyatlarini inobatga olish va ta'lim jarayonida teng ishtirokini kafolatlashga qaratilgan.

Pedagogik adabiyotlarda inklyuziv ta'lim shaxsga yo'naltirilgan ta'limning muhim shakli sifatida talqin etiladi. Bu yondashuvga ko'ra, o'quvchining jismoniy, psixologik, intellektual yoki ijtimoiy farqlari ta'lim jarayonidan chetlashtirish omili emas, balki metodik yondashuvni moslashtirish zaruratini belgilovchi pedagogik shart sifatida qaraladi. Shu jihatdan inklyuziv ta'lim muhiti o'qituvchidan moslashuvchan metodika, differensial topshiriqlar, individual yondashuv va qulay psixologik muhit yaratishni talab qiladi.

Boshlang'ich ta'lim metodikasiga oid tadqiqotlarda kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda amaliy faoliyatning o'rni alohida ta'kidlanadi. Chunki boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun bilish jarayoni ko'proq ko'rish, kuzatish, ushlab ko'rish, taqqoslash, yasash va tajriba qilish orqali amalga oshadi. Texnologiya darslari esa aynan shu imkoniyatlarni yaratib beradi. Bu darslarda o'quvchilar turli materiallar bilan ishlash, buyumlar yasash, shakl va ranglarni uyg'unlashtirish, modellashtirish, loyihalash va konstruksiyalash orqali ijodiy tafakkurini rivojlantiradilar.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ijodiy qobiliyatni rivojlantirish masalasi psixologik-pedagogik adabiyotlarda bolaning tasavvuri, mustaqil fikrlashi, yangilik yaratishga intilishi, muammoni turlicha hal qilish qobiliyati va estetik idroki bilan bog'liq holda izohlanadi. Tadqiqotchilar ijodiy qobiliyat faqat tug'ma iste'dodga bog'liq emasligini, balki uni to'g'ri tashkil etilgan ta'limiy muhit, rag'batlantirish, erkin fikrlashga imkon berish va amaliy faoliyat orqali shakllantirish mumkinligini ta'kidlaydilar. Shu sababli texnologiya darslarida o'quvchilarga tayyor namunani takrorlash bilan cheklanmasdan, mustaqil g'oya ishlab chiqish, o'z dizaynini yaratish va ish natijasini baholash imkoniyati berilishi zarur.

Maxsus pedagogika va inklyuziv ta'limga oid manbalarda imkoniyati cheklangan bolalar bilan ishlashda individual ta'lim trayektoriyasi, moslashtirilgan topshiriqlar, vizual ko'rsatmalar, bosqichma-bosqich yo'riqnomalar, qo'shimcha yordam va ijtimoiy qo'llab-quvvatlash muhim metodik vositalar sifatida ko'rsatiladi. Texnologiya darslarida bu yondashuv amaliy topshiriqlarni o'quvchilarning imkoniyatiga qarab murakkablik darajasiga ajratish, guruhli ishlarda har bir bolaning ishtirokini ta'minlash va natijani individual rivojlanish dinamikasi asosida baholash orqali amalga oshiriladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Inklyuziv ta'lim muhiti asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining texnologiya darslarida ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish jarayoni tahlil qilinganda, ushbu yo'nalish samaradorligi bir necha pedagogik omillar bilan bog'liqligi aniqlandi. Avvalo, texnologiya darslari o'quvchilarning qo'l mehnati, tasavvuri, estetik didi, mustaqil fikrlashi va amaliy faoliyatini birgalikda rivojlantiruvchi muhim o'quv predmeti sifatida namoyon bo'ladi. Ayniqsa, inklyuziv

ta'lim sharoitida bu fan barcha o'quvchilarni umumiy ijodiy faoliyatga jalb qilish, ularning individual imkoniyatlarini yuzaga chiqarish va ijtimoiy moslashuvini ta'minlashda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy qobiliyatlari texnologiya darslarida, asosan, amaliy topshiriqlar, modellashtirish, konstruksiyalash, rang va shakllar bilan ishlash, tabiiy va sun'iy materiallardan buyumlar tayyorlash, loyihaviy faoliyat hamda guruhli ishlar orqali rivojlanadi. Bunday mashg'ulotlar o'quvchilarda yangi g'oya yaratish, mavjud namunani o'zgartirish, muammoni amaliy yo'l bilan hal qilish, o'z ishini rejalashtirish va natijani baholash ko'nikmalarini shakllantiradi.

Inklyuziv sinf sharoitida o'quvchilarning rivojlanish darajasi, psixologik holati, qiziqishi va amaliy imkoniyatlari bir xil bo'lmaydi. Shu sababli texnologiya darslarida topshiriqlarni differensiallashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Masalan, ayrim o'quvchilarga tayyor andoza asosida ishlash, boshqalariga esa mustaqil dizayn yaratish topshirig'i berilishi mumkin. Bu yondashuv har bir bolaning darsdagi faol ishtirokini ta'minlaydi va ijodiy qobiliyatlarini o'z imkoniyati darajasida rivojlantirishga yordam beradi.

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, texnologiya darslarida ijodiy topshiriqlarni bosqichma-bosqich tashkil etish o'quvchilarning ijodiy faolligini oshiradi. Birinchi bosqichda o'quvchilarga tayyor namuna ko'rsatiladi, ikkinchi bosqichda ular namunani qayta ishlaydi, uchinchi bosqichda mustaqil ravishda yangi shakl yoki buyum yaratadi, to'rtinchi bosqichda esa o'z ishini izohlaydi va baholaydi. Bunday ketma-ketlik, ayniqsa, inklyuziv ta'lim sharoitida samarali bo'lib, har bir o'quvchiga topshiriqni o'zlashtirish uchun qulay sharoit yaratadi.

Texnologiya darslarida qo'llanilgan amaliy mashg'ulotlar o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlariga turlicha ta'sir ko'rsatadi. Masalan, qog'ozdan buyum yasash nozik motorikani rivojlantiradi, rangli kompozitsiyalar tuzish estetik didni shakllantiradi, konstruktorlik topshiriqlari mantiqiy fikrlashni kuchaytiradi, tabiiy materiallardan foydalanish esa tasavvur va ekologik madaniyatni rivojlantiradi. Shu bois texnologiya darslarida topshiriqlar mazmunini turli yo'nalishlarda tashkil etish o'quvchilarning ijodiy imkoniyatlarini kengroq namoyon qilishga xizmat qiladi. Inklyuziv ta'lim muhiti asosida tashkil etilgan darslarda guruhli va juftlikdagi ishlar alohida ahamiyatga ega. Bunday faoliyat jarayonida o'quvchilar bir-biriga yordam beradi, fikr almashadi, ishni taqsimlaydi va umumiy natijaga erishishga harakat qiladi. Ayniqsa, imkoniyati cheklangan o'quvchilar uchun guruhli faoliyat ijtimoiy moslashuv, muloqotga kirishish va o'zini jamoaning teng a'zosi sifatida his qilish imkonini beradi. Sog'lom o'quvchilarda esa mehribonlik, bag'rikenglik, hamkorlik va mas'uliyat kabi ijtimoiy sifatlar rivojlanadi. Inklyuziv ta'lim muhiti asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining texnologiya darslarida ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish masalasi zamonaviy boshlang'ich ta'lim metodikasining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Chunki bugungi ta'lim jarayonida o'quvchining faqat bilim olishi emas, balki uning ijodiy fikrlashi, mustaqil qaror qabul qilishi, amaliy faoliyatda faol ishtirok etishi va o'z imkoniyatlarini namoyon eta olishi ham asosiy pedagogik vazifa sifatida qaralmoqda. Ayniqsa, inklyuziv ta'lim sharoitida bu masala yanada dolzarb bo'lib, har bir bolaning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etishni talab qiladi.

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, texnologiya darslari inklyuziv ta'lim muhitida o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish uchun eng qulay fanlardan biri hisoblanadi. Chunki mazkur darslarda o'quvchilar bevosita amaliy faoliyatga kirishadilar, turli materiallar bilan ishlaydilar, o'z tasavvurlari asosida buyumlar yaratadilar, rang, shakl va hajmi uyg'unlashtirishga harakat qiladilar. Bu jarayon o'quvchilarning ijodiy tafakkuri, estetik didi, qo'l mehnati ko'nikmalari, konstruktiv fikrlashi va mustaqil ishlash malakasini rivojlantiradi. Inklyuziv ta'lim muhitida texnologiya darslarining samaradorligi, avvalo, o'qituvchining metodik yondashuviga bog'liq. Sinfda turli imkoniyat va ehtiyojga ega bo'lgan o'quvchilar ta'lim olgani sababli barcha bolalarga bir xil topshiriq berish har doim ham kutilgan natijani bermaydi. Shu bois topshiriqlarni o'quvchilarning qobiliyati, tayyorgarlik darajasi, qiziqishi va psixologik holatiga moslashtirish zarur. Differensial yondashuv orqali har bir o'quvchi ijodiy faoliyatda o'z imkoniyati darajasida qatnashadi va muvaffaqiyatni his qiladi. Muhokama jarayonida alohida ta'kidlash kerakki, ijodiy qobiliyatni rivojlantirish tayyor namunani mexanik takrorlash bilan cheklanmasligi lozim.

Texnologiya darslarida o'quvchiga mustaqil tanlov qilish, yangi g'oya ilgari surish, mavjud materialdan boshqacha foydalanish, o'z mahsulotini izohlash va natijasini baholash imkoniyati berilganda ijodiy rivojlanish samarali kechadi. Masalan, oddiy qog'ozdan gul yasash topshirig'i ham turli rang tanlash, shakl yaratish, bezak qo'shish va kompozitsiya tuzish orqali ijodiy faoliyatga aylanishi mumkin. Inklyuziv sinfda guruhli va juftlikdagi ishlar o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlari bilan birga ijtimoiy ko'nikmalarini ham rivojlantiradi. Imkoniyati cheklangan va sog'lom o'quvchilarning birgalikdagi faoliyati o'zaro yordam, hamkorlik, bag'rikenglik va muloqot madaniyatini shakllantiradi. Bu jarayonda o'quvchilar bir-birining fikrini tinglash, vazifalarni taqsimlash, birgalikda qaror qabul qilish va umumiy natijaga erishishni o'rganadilar. Natijada texnologiya darsi nafaqat ijodiy faoliyat, balki ijtimoiy tarbiya vositasi sifatida ham namoyon bo'ladi. Shuningdek, texnologiya darslarida ko'rgazmali-amaliy metodlardan foydalanish inklyuziv ta'lim sharoitida muhim ahamiyatga ega. Rasm, model, tayyor namuna, bosqichma-bosqich ko'rsatma, rangli kartochkalar va amaliy namoyishlar topshiriqni tushunishni osonlashtiradi. Ayniqsa, o'quv materialini og'zaki tushunishda qiynaladigan yoki diqqatni uzoq vaqt jamlashda qiyinchilikka duch keladigan bolalar uchun bunday vositalar katta yordam beradi. Shu sababli texnologiya darslarida ko'rgazmalilik, amaliy namoyish va oddiy bosqichli yo'riqnomalar tizimli qo'llanilishi kerak.

Tahlil natijalari ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishda rag'batlantirishning ham muhimligini ko'rsatadi. Boshlang'ich sinf o'quvchisi uchun o'qituvchining ijodiy munosabati, kichik muvaffaqiyatni e'tirof etishi va qo'llab-quvvatlashi kuchli motivatsion omil hisoblanadi. Inklyuziv ta'lim sharoitida esa bu yanada muhimdir, chunki ayrim o'quvchilar o'z kuchiga ishonmasligi yoki topshiriqni bajara olmaslikdan cho'chishi mumkin. Shuning uchun baholash jarayonida faqat yakuniy mahsulotga emas, balki o'quvchining harakati, intilishi, ijodiy yondashuvi va shaxsiy rivojlanish dinamikasiga ham e'tibor qaratilishi zarur. Texnologiya darslarida refleksiv baholashni yo'lga qo'yish ham ijodiy rivojlanishga ijodiy ta'sir ko'rsatadi. O'quvchi o'z ishini tahlil qilganda, nimalarni yaxshi bajarганиni, qaysi joyda qiynalganini va keyingi safar nimani yaxshilashi mumkinligini anglaydi. Bu esa unda o'z-o'zini baholash, mustaqil fikrlash va mas'uliyat hissini shakllantiradi. Refleksiv suhbatlar: "Menga nima yoqdi?", "Men nimani o'zgartirgan bo'lardim?", "Men qanday yangi g'oya qo'shdim?" kabi savollar o'quvchilarning ijodiy tafakkurini faollashtiradi.

Inklyuziv ta'lim muhiti asosida texnologiya darslarini tashkil etishda universal dizayn tamoyillaridan foydalanish ham samarali natija beradi. Bu yondashuv topshiriqlarni barcha o'quvchilar uchun tushunarli, qulay va bajarilishi mumkin bo'lgan shaklda tashkil etishni nazarda tutadi. Masalan, bir topshiriqni turli usulda bajarishga ruxsat berish, material tanlash imkoniyatini yaratish, murakkab ishlarni kichik bosqichlarga ajratish, qo'shimcha ko'mak berish va yakuniy natijani turli shaklda taqdim etishga imkon yaratish universal dizaynning amaliy ko'rinishidir.

XULOSA

Inklyuziv ta'lim muhiti asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarning texnologiya darslarida ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish zamonaviy boshlang'ich ta'limning muhim metodik yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Chunki texnologiya darslari o'quvchilarning amaliy faoliyatini, mustaqil fikrlashini, estetik didini, tasavvurini va ijodiy yondashuvini shakllantirish uchun keng imkoniyat yaratadi. Ayniqsa, inklyuziv ta'lim sharoitida bu fan har bir bolaning individual imkoniyatini yuzaga chiqarish, ularni umumiy faoliyatga jalb etish va ijtimoiy moslashuvini ta'minlashda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, texnologiya darslarida ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish uchun individual yondashuv, differensial topshiriqlar, guruhli ish, loyihaviy faoliyat, ko'rgazmali-amaliy metodlar, rag'batlantiruvchi baholash va refleksiv tahlildan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Ushbu metodik vositalar o'quvchilarning darsdagi faolligini oshiradi, ularda yangicha fikrlash, buyum yaratish, materiallardan maqsadli foydalanish, o'z ishini baholash va natijani izohlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Inklyuziv ta'lim muhitida texnologiya darslarini samarali tashkil etish o'qituvchidan moslashuvchan metodik yondashuvni talab qiladi. Chunki sinfdagi o'quvchilarning qobiliyati, ehtiyoji, qiziqishi va rivojlanish darajasi turlicha bo'ladi. Shu sababli topshiriqlarni o'quvchilarning imkoniyatiga moslashtirish, amaliy faoliyatni bosqichma-bosqich tashkil etish, qulay psixologik muhit yaratish va har bir bolaning kichik yutug'ini ham rag'batlantirish zarur. Tadqiqot mazmunidan kelib chiqib aytish mumkinki, inklyuziv texnologiya darslari imkoniyati cheklangan va sog'lom o'quvchilarning birgalikda faoliyat yuritishiga sharoit yaratadi. Bu jarayonda o'quvchilarda hamkorlik, o'zaro yordam, bag'rikenglik, muloqot madaniyati, mas'uliyat va o'ziga ishonch kabi ijtimoiy sifatlar shakllanadi. Shuningdek, ijodiy topshiriqlar o'quvchilarning emotsional faolligini kuchaytiradi, darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi va o'z mehnati natijasidan qoniqish hissini rivojlantiradi.

Umuman olganda, inklyuziv ta'lim muhiti asosida texnologiya darslarini tashkil etish boshlang'ich sinf o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda samarali pedagogik imkoniyatlarga ega. Mazkur yondashuv o'quvchilarning nafaqat amaliy ko'nikmalarini, balki mustaqil fikrlashini, ijodiy tafakkurini, ijtimoiy faolligini va shaxsiy rivojlanishini ham ta'minlaydi. Shu bois texnologiya darslarida inklyuziv yondashuv, individual qo'llab-quvvatlash va ijodiy faoliyatni uyg'unlashtirish boshlang'ich ta'lim sifatini oshirishning muhim metodik sharti hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi. Boshlang'ich ta'lim davlat ta'lim standarti va o'quv dasturlari. – Toshkent, 2023. <https://lex.uz/ru/docs/-5179335>
2. UNESCO. The Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education. – Paris: UNESCO, 1994.
3. UNESCO. A Guide for Ensuring Inclusion and Equity in Education. – Paris: UNESCO, 2017.
4. UNICEF. Inclusive Education: Understanding Article 24 of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities. – New York: UNICEF, 2017.
5. Booth T., Ainscow M. Index for Inclusion: Developing Learning and Participation in Schools. – Bristol: Centre for Studies on Inclusive Education, 2011.
6. Florian L. The SAGE Handbook of Special Education. – London: SAGE Publications, 2014.
7. Mitchell D. What Really Works in Special and Inclusive Education: Using Evidence-Based Teaching Strategies. – London: Routledge, 2014.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.